

Received: February 11, 2026

Revised: March 26, 2026

Accepted: March 30, 2026

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การประเมินผลโดยเพื่อน
กับทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์

A Study of the Relationship between the Use of Peer Assessment and Critical
Thinking Skills among Undergraduate Students in the Faculty of Education

จุฑามาศ แสงงาม*

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ทรงวุฒิ วีเปี่ยน

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา

*ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author) E-mail: jutsae@gmail.com

Juthamas Saengngam*

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Songwut Veepion

Ramkhamhaeng University Demonstration School (Bang Na Campus)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนกับทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนและทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) เปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาจำแนกตามลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนที่แตกต่าง กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 615 คน โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้คือ แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้การประเมินผลโดยเพื่อน กับทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และเปรียบเทียบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนและทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($r = .698$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ การประเมินที่มุ่งเน้นกระบวนการมีความสัมพันธ์กับด้านการตัดสินใจที่มีเหตุผล ($r = .894$)

2) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนที่แตกต่าง พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ได้รับลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนแตกต่างกันมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F(2, 612) = 3.252, p = .039$) โดยนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนน มีค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ($M = 4.23, SD = .496$) สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนแบบการประเมินตนเองร่วมกับเพื่อน ($M = 4.15, SD = .532$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การศึกษาความสัมพันธ์; การใช้การประเมินผลโดยเพื่อน; ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์; นักศึกษาระดับปริญญาตรี; คณะศึกษาศาสตร์

Abstract

This study, titled “A Study of the Relationship between the Use of Peer Assessment and Critical Thinking Skills among Undergraduate Students in the Faculty of Education,” employed a survey research design. The objectives were: 1) to examine the relationship between the use of peer assessment and critical thinking skills among undergraduate students, and 2) to compare students’ critical thinking skills based on different types of peer assessment received. The sample consisted of 615 undergraduate students from the Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, selected through multistage random sampling. The research instrument was a questionnaire measuring the use of peer assessment practices and critical thinking skills among undergraduate students. Data were analyzed using Pearson’s correlation coefficient and one-way analysis of variance (ANOVA).

The findings revealed that: 1) the use of peer assessment was positively correlated with critical thinking skills in all aspects, with statistical significance at the .01, and the overall correlation was high ($r = .698$). Among the dimensions, process-oriented assessment showed the highest correlation with rational decision-making ($r = .894$); 2) the comparison of mean scores

indicated that students who received different types of peer assessment demonstrated significantly different levels of critical thinking skills at the .05 level ($F(2, 612) = 3.252, p = .039$). Specifically, students who experienced peer assessment in the form of scoring ($M = 4.23, SD = .496$) exhibited significantly higher critical thinking skills than those who engaged in peer assessment combined with self-assessment ($M = 4.15, SD = .532$).

Keywords: Relationship study, Peer assessment, Critical thinking skills, Undergraduate students, Faculty of education

บทนำ

ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) เป็นกระบวนการที่สำคัญในการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเท็จจริงในมุมมองที่หลากหลาย โดยไม่เพียงแต่การรับข้อมูลอย่างผิวเผิน แต่ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาข้อเท็จจริงจากหลายๆ มุมมอง และตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล (Paul & Elder, 2014) การคิดเชิงวิพากษ์ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้งหมด 8 องค์ประกอบสำคัญ (Facione, 2015; Paul & Elder, 2014) ได้แก่ การวิเคราะห์ การประเมิน การสรุป การตีความ การสะท้อนความคิด ความยืดหยุ่น การตัดสินใจที่มีเหตุผล และการสื่อสาร ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เมื่อปฏิบัติร่วมกันช่วยให้บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาสามารถคิดและตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล โดยใช้ข้อมูลและหลักการต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและปราศจากการตัดสินใจโดยอารมณ์หรือความคิดเห็นส่วนบุคคล และยังช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณและสามารถปรับใช้ทักษะดังกล่าวในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง (Facione, 2015) สำหรับคณะศึกษาศาสตร์ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นการเตรียมบุคลากรด้านการศึกษา ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในอนาคต โดยการส่งเสริมให้ครูสามารถสอนผู้เรียนให้คิดอย่างมีวิจารณญาณและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในกระบวนการเรียนการสอน

ในบริบทของการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ที่ผ่านมาการคิดเชิงวิพากษ์มักไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ในนักศึกษา โดยเฉพาะในบางสาขาวิชาที่เน้นการถ่ายทอดความรู้จากอาจารย์ไปยังนักศึกษา โดยไม่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการวิเคราะห์เชิงลึกอย่างแท้จริง (Tavakol, & Dennick, 2018) การประเมินผลโดยเพื่อน (Peer assessment) จึงเป็นกระบวนการที่สามารถเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการนี้เกี่ยวข้องกับการให้นักศึกษาประเมินและให้ข้อเสนอแนะแก่ผลงานของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้ให้การประเมิน แต่ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับการประเมินสะท้อนความคิดเห็น และพัฒนาผลงานของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Boud, Cohen, & Sampson, 2014) ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ในนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่สามารถกระตุ้นการคิดเชิงวิพากษ์ให้มากขึ้นในนักศึกษาในระดับปริญญาตรี

ในทางกลับกันกระบวนการประเมินผลโดยเพื่อน (Peer assessment) ได้รับความสนใจมากขึ้นปัจจุบันเนื่องจากมีศักยภาพในการเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในนักศึกษา (Topping, 2017) การประเมินผลโดยเพื่อนเป็นกระบวนการที่นักศึกษามีโอกาสให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับผลงานของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้ให้การประเมิน แต่ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้รับการประเมินสะท้อนความคิดเห็นและปรับปรุงการทำงานของตนเอง (Boud, Cohen, & Sampson, 2014) การประเมินผลโดยเพื่อนจึงถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษา โดยช่วยเพิ่มโอกาสในการฝึกฝนทักษะการตัดสินใจ การวิเคราะห์ข้อมูลและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

ในบริบทของมหาวิทยาลัยของรัฐของประเทศไทย การประเมินผลโดยเพื่อนนี้เป็นการให้คะแนนและข้อเสนอแนะจากเพื่อนนักศึกษาที่มีพื้นฐานการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งกระบวนการนี้ช่วยให้ผู้ประเมินมีโอกาสในการพิจารณาผลงานจากหลายมุมมอง นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ผู้รับการประเมินสามารถปรับปรุงและพัฒนาผลงานได้ตามข้อเสนอแนะจากเพื่อน (Falchikov, 2021) โดยองค์ประกอบของการประเมินผลโดยเพื่อนประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้านได้แก่ การให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ (Chen, 2026) การใช้เกณฑ์การประเมิน (Lertsakulbunlue, & Kantiwong, 2024) การประเมินที่มุ่งเน้นกระบวนการ (Zeng & Ravindran, 2024) การมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Zhang, & Hwang, 2024) การสะท้อนความคิด (Mellon, Van Dierdonck, Morjaria, Bracken, & Sibbald, 2024) การเสริมสร้างการคิดเชิงวิพากษ์ (Zeng, & Ravindran, 2024) และการให้ข้อมูลป้อนกลับ (Chen, 2026) และมีความสำคัญในด้านการส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ในทั้งผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีเหตุผลในการตัดสินใจของนักศึกษา ปัจจุบันการศึกษาผลกระทบจากการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ยังคงมีข้อจำกัด ทั้งในแง่ของการวิจัยที่มุ่งเน้นในกลุ่มตัวอย่างจากสถาบันการศึกษาที่มีลักษณะการเรียนการสอนที่หลากหลาย และการเปรียบเทียบผลกระทบในกลุ่มนักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ ซึ่งมีบริบทการศึกษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (Boud, Cohen, & Sampson, 2014)

การประเมินผลโดยเพื่อนเป็นกระบวนการภายใต้กรอบแนวคิดการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for learning) และทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งมุ่งเน้นการเรียนรู้เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์และการสะท้อนคิด องค์ประกอบทั้ง 7 ด้านทำหน้าที่เป็นกลไกส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และแสดงบทบาทแตกต่างกันตามรูปแบบการประเมินได้แก่ การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนน (Tai, Ajjawi, Boud, Dawson, & Panadero, 2022) การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้ข้อเสนอแนะ (Nicol, 2021; Carless, & Winstone, 2023) และการประเมินผลโดยเพื่อนแบบการประเมินตนเองร่วมกับเพื่อน (Ortega-Ruiperez, & Correa-Gorospe, 2024) โดยรูปแบบการให้คะแนนสัมพันธ์กับการใช้เกณฑ์การประเมินและการให้ข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการตัดสินใจเชิงคุณค่าอย่างเป็นระบบ แต่ยังมีข้อจำกัดต่อการคิดเชิงวิพากษ์ หากขาดคำอธิบายเชิงคุณภาพ (Tai, Ajjawi, Boud, Dawson, & Panadero, 2022; Carless & Winstone, 2023) ขณะที่รูปแบบการให้ข้อเสนอแนะสัมพันธ์กับการให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ การเน้นกระบวนการ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งช่วยกระตุ้นการวิเคราะห์และการแลกเปลี่ยนเหตุผล (Nicol, 2021) ส่วนรูปแบบการประเมินตนเองร่วมกับเพื่อนสัมพันธ์กับการสะท้อนความคิดและการเสริมสร้างการคิดเชิงวิพากษ์ เนื่องจากผู้เรียนต้องเปรียบเทียบและปรับปรุงความเข้าใจของตนตามแนวคิดการกำกับการเรียนรู้ตนเอง ดังนั้นองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านและรูปแบบการประเมิน 3 ลักษณะจึงมีความสัมพันธ์เชิงระบบ โดยแต่ละรูปแบบใช้ประโยชน์จากองค์ประกอบต่างกัน และร่วมกันส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ในระดับที่ต่างกัน

เมื่อพิจารณาริบทของมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งมีผู้เรียนจำนวนมากและมีความหลากหลาย อาจทำให้การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ยังไม่เกิดขึ้นอย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้นการศึกษาด้านการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนจึงมีความจำเป็นเพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมกับลักษณะผู้เรียนจริง โดยเน้นการมีส่วนร่วม การให้ข้อเสนอแนะ และการสะท้อนคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ และยกระดับคุณภาพการผลิตครูให้สอดคล้องกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตาม การศึกษาผลกระทบจากการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนในนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยของรัฐเป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในกลุ่มนักศึกษาที่ได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบที่ต่างกัน ช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงผลกระทบของการประเมินผลโดยเพื่อนต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (Boud, Cohen, & Sampson, 2014) การศึกษาในครั้งนี้ นอกจากช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์แล้วยังเป็นช่วยเสริมสร้างกระบวนการ

เรียนรู้ที่มีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ที่มีประสิทธิภาพในกลุ่มนักศึกษา (Topping, 2017) นอกจากนี้ยังช่วยให้สามารถประเมินผลการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนในกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ตลอดจนช่วยเสนอแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการประเมินผลโดยเพื่อนที่เหมาะสมที่สุดเพื่อส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ในนักศึกษาอย่างยั่งยืน (Falchikov, 2021) นอกจากนี้ผลการศึกษายังสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลในมหาวิทยาลัยของรัฐ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในนักศึกษาระดับปริญญาตรี และช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนและทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนที่แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ได้รับลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนแตกต่างกันมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ที่แตกต่างกัน

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับงานวิจัยนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งของรัฐ ทุกชั้นปีที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งหมด 6,749 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 615 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้การคำนวณด้วยสูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1967) ที่ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% ได้ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 378 คน แต่เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงทำการเก็บเพิ่มและมีผู้ตอบกลับมาเป็น 615 คน และใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอนดังนี้ ขั้นแรกทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากเลือกสาขาวิชาที่อยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ ได้ 10 สาขาวิชา จาก 21 สาขาวิชา จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากอีกครั้งเพื่อสุ่มเลือกชั้นปีที่กำลังศึกษาได้แก่ ชั้นปีที่ 1 และ 2 โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 615 คน

การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัยที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้คือ แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนกับทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับพฤติกรรมน้อยที่สุดถึงมากที่สุด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปี สาขาวิชาที่กำลังศึกษาอยู่ และลักษณะการได้รับผลการประเมินโดยเพื่อน 3 รูปแบบได้แก่ (1) การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนน (2) การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้ข้อเสนอแนะ และ (3) การประเมินผลโดยเพื่อนแบบการประเมินตนเองร่วมกับเพื่อน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลโดยเพื่อน จำนวน 28 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ด้านได้แก่ การให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์ การใช้เกณฑ์การประเมิน การประเมินที่มุ่งเน้นกระบวนการ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน การสะท้อนความคิด การเสริมสร้างการคิดเชิงวิพากษ์ และการให้ข้อมูลป้อนกลับ และตอนที่ 3

แบบวัดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ จำนวน 32 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ การประเมิน การสรุป การตีความ การสะท้อนความคิด ความยืดหยุ่น การตัดสินใจที่มีเหตุผล และการสื่อสาร

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ของแบบสอบถาม จากการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าดัชนี IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง (Kanjanawasee, 2013) และตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค จากการทดลองใช้กับครูที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.875 แสดงว่า แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเที่ยงสูง สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงได้

กระบวนการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามด้วย Google Forms ซึ่งเป็นรูปแบบออนไลน์เพื่อความสะดวกกับนักศึกษา ผู้ตอบกลับทั้งสิ้น 615 คน คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 100.00 และผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แบ่งออกเป็นสองส่วน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-moment Correlation Coefficient: r) ค่า r มีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง +1 โดยค่าบวกแสดงความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ส่วนค่าลบแสดงความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม และวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนที่แตกต่างกัน ได้แก่ การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนน การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้ข้อเสนอแนะ และการประเมินผลโดยเพื่อนแบบการประเมินตนเองร่วมกับเพื่อน เกณฑ์การแปลความหมายของค่าสหสัมพันธ์แบ่งเป็น 3 ระดับ (Cohen, 1988) ดังนี้ ค่า r อยู่ระหว่าง 0.00-0.29 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ค่า r อยู่ระหว่าง 0.30-0.49 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และค่า $r \geq 0.50$ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด 615 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 387 คน คิดเป็นร้อยละ 62.93 อายุอยู่ระหว่าง 18-22 ปี จำนวน 425 คน คิดเป็นร้อยละ 69.11 กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 46.99 และลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนน จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 37.07

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนและทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($r = .698$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ การประเมินที่มุ่งเน้นกระบวนการมีความสัมพันธ์กับด้านการตัดสินใจที่มีเหตุผล ($r = .894$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับด้านการตัดสินใจที่มีเหตุผล อยู่ในระดับสูง ($r = .869$) และด้านที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับการสะท้อนคิด อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .410$) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนและทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์

การใช้การประเมินผลโดยเพื่อน	ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์								
	การวิเคราะห์	การประเมิน	การสรุป	การตีความ	การสะท้อนความคิด	ความยืดหยุ่น	การตัดสินใจที่มีเหตุผล	การสื่อสาร	ภาพรวม
การให้ข้อเสนอแนะเชิงสร้างสรรค์	.687**	.743**	.646**	.528**	.721**	.724**	.826**	.689**	.664**
การใช้เกณฑ์การประเมิน	.567**	.672**	.624**	.697**	.827**	.597**	.717**	.848**	.681**
การประเมินที่มุ่งเน้นกระบวนการ	.675**	.606**	.786**	.842**	.647**	.498**	.894**	.543**	.718**
การมีส่วนร่วมของผู้เรียน	.597**	.638**	.874**	.675**	.410**	.566**	.869**	.658**	.627**
การสะท้อนความคิด	.850**	.832**	.717**	.493**	.609**	.483**	.657**	.738**	.742**
การเสริมสร้างการคิดเชิงวิพากษ์	.675**	.646**	.661**	.651**	.827**	.597**	.582**	.649**	.653**
การให้ข้อมูลป้อนกลับ	.730**	.701**	.496**	.537**	.451**	.529**	.798**	.842**	.758**
ภาพรวม	.711**	.672**	.659**	.681**	.718**	.512**	.814**	.763**	.698**

** $p < .01$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ด้วย Levene's Test พบว่า คะแนนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนที่แตกต่างกันนั้นมีความแปรปรวนเท่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F(2, 612) = .344, p = .709$) และเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น รายละเอียดดังตารางที่ 2 ดังนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อเพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยในแต่ละกลุ่มที่ได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนที่แตกต่างกันด้วยการทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบ Tukey

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนที่แตกต่างกัน

การประเมินผล	n	M	SD	SSB	df	MSB	SSW	df	MSB	F	Sig.	ผลทดสอบรายคู่
แบบ (1)	228	4.23	.496	1.591	2	.796	151.323	612	.245	3.252	.039	(1)>(3)*
แบบ (2)	216	4.28	.462									
แบบ (3)	171	4.15	.532									
รวม	615	4.23	.496	Levene's Test: (F (2, 612)= .344, p=.709)								

หมายเหตุ * $p < .05$

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบได้แก่ (1) การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนน (2) การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้ข้อเสนอแนะ และ (3) การประเมินผลโดยเพื่อนแบบการประเมินตนเองร่วมกับเพื่อน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า นักศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ที่ได้รับลักษณะการได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนแตกต่างกันมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F(2, 612) = 3.252, p = .039$) โดยนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนน มีค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ($M = 4.23, SD = .496$) สูงกว่า นักศึกษาที่ได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนแบบการประเมินตนเองร่วมกับเพื่อน ($M = 4.15, SD = .532$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 2

การอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนและทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ ทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด คือ การประเมินที่มุ่งเน้น กระบวนการมีความสัมพันธ์กับด้านการตัดสินใจที่มีเหตุผล ทั้งนี้เนื่องจากการใช้กระบวนการประเมินที่เน้น กระบวนการ เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการกระตุ้นทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการตัดสินใจที่มีเหตุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินโดยเพื่อนเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เนื่องจาก ผู้เรียนไม่เพียงแต่ต้องให้คะแนนผลงานของเพื่อนเท่านั้น แต่ยังต้องให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีเหตุผล ซึ่งกระบวนการนี้ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อเท็จจริงกับเหตุผลในการตัดสินใจ การประเมิน ที่เน้นกระบวนการทำให้ผู้เรียนต้องพิจารณาว่าเพื่อนมีการใช้กระบวนการใดในการสร้างผลงานและมีความเหมาะสม เพียงใด เป็นการกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ที่มีมิติและมีเหตุผลมากขึ้น นอกจากนี้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างผู้เรียนยังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้เกิดการพัฒนาแนวคิดและการตัดสินใจที่มีเหตุผลจากการ เรียนรู้ร่วมกันภายใต้แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ระบุว่าความรู้เกิดจากการ ปฏิสัมพันธ์และการร่วมสร้างความหมายผ่านการอภิปราย ทำให้ผู้เรียนพัฒนาแนวคิดและความเข้าใจได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น (Simonsmeier, Peiffer, Flaig, & Schneider, 2020) ทั้งนี้การแลกเปลี่ยนเหตุผลและมุมมองยังช่วยให้ผู้เรียน สามารถตัดสินใจอย่างมีหลักฐานรองรับ และส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Zhang, & Hwang, 2024; Naserpour, & Zarei, 2021) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tang, Liu, Bai, & Jiang (2024) ที่พบว่า การประเมินผล โดยเพื่อนเป็นเครื่องมือที่สำคัญของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ โดยเฉพาะเมื่อการประเมินนั้นมุ่งเน้นไปที่กระบวนการ และเหตุผล นักศึกษาที่ได้รับการประเมินจากเพื่อนมีโอกาสดำเนินการวิเคราะห์และให้ข้อเสนอแนะที่มาจากการคิด อย่างรอบคอบ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในระดับสูง นอกจากนี้ผลการศึกษาของ Ardill (2025) ระบุว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับที่มุ่งเน้นกระบวนการ สามารถกระตุ้นการตัดสินใจที่มีเหตุผลและทำให้เกิดการพัฒนา ทักษะในการตัดสินใจที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีเหตุผล ดังนั้นการประเมินผลโดยเพื่อนที่มุ่งเน้นกระบวนการ สามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการตัดสินใจที่มีเหตุผลในนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้ข้อเสนอแนะที่มาจากการคิดวิเคราะห์ที่รอบคอบและมีเหตุผลช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะในการคิด เชิงวิพากษ์ได้ในระดับสูง ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในสังคมยุคดิจิทัลในปัจจุบัน

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์จำแนกตามลักษณะการ ได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนที่แตกต่าง 3 รูปแบบได้แก่ (1) การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนน (2) การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้ข้อเสนอแนะ และ (3) การประเมินผลโดยเพื่อนแบบการประเมินตนเอง ร่วมกับเพื่อน ด้วยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ได้รับการ ประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนน มีค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการ ประเมินผลโดยเพื่อนแบบการประเมินตนเองร่วมกับเพื่อน ผลการวิจัยนี้สะท้อนถึงความสำคัญของรูปแบบการ ประเมินที่ชัดเจนและสามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ของนักศึกษา การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนนทำให้นักศึกษาสามารถเข้าใจถึงมาตรฐานการประเมิน

ได้อย่างชัดเจน ซึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถระบุจุดแข็งและจุดที่ต้องพัฒนาของตนเองได้อย่างแม่นยำ การมีการให้คะแนนที่ชัดเจนทำให้นักศึกษาสามารถตรวจสอบผลการประเมินและพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจากผลการประเมินได้อย่างตรงจุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Zhan, Yan, Wan, Wang, Zeng, Yang, & Yang (2023) ที่พบว่า การประเมินเพื่อน โดยใช้คะแนนช่วยส่งเสริมการคิดที่มีระเบียบและมีเหตุผล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ โดยการใช้คะแนนที่ชัดเจนทำให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้และปรับปรุงการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในทางตรงกันข้ามการประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการประเมินตนเองร่วมกับเพื่อนนั้นอาจทำให้เกิดความซับซ้อนและความไม่ชัดเจนในการตีความผลการประเมิน เนื่องจากผู้เรียนต้องรับบทเป็นทั้งผู้ให้คะแนนและผู้รับข้อมูลป้อนกลับพร้อมกัน ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนตีความผลการประเมินได้แตกต่างกัน และส่งผลให้การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ไม่สามารถเกิดขึ้นอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพเท่ากับการให้คะแนนที่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน การประเมินตนเองร่วมกับเพื่อนอาจทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันในผลการประเมิน และมีความแตกต่างในการตีความข้อมูลป้อนกลับ ซึ่งงานวิจัยของ Power, & Tanner (2023) พบว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับจากเพื่อนโดยใช้เกณฑ์ที่ชัดเจนช่วยเพิ่มความมั่นใจในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์มากกว่าการประเมินในรูปแบบที่ต้องตีความร่วมกัน ผลการวิจัยนี้สามารถอธิบายได้จากความชัดเจนและความเป็นมาตรฐานที่การให้คะแนนสามารถนำเสนอได้ ดังนั้นการให้คะแนนในรูปแบบการประเมินผลโดยเพื่อนเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เนื่องจากการให้คะแนนช่วยให้เกิดการวัดผลที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน ซึ่งช่วยกระตุ้นให้นักศึกษาคิดและประเมินผลงานได้อย่างมีเหตุผลและวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง เมื่อเทียบกับการประเมินแบบร่วมกันที่มีความซับซ้อนและมีความไม่แน่นอนในการตีความข้อมูลป้อนกลับ ดังนั้นทักษะการคิดเชิงวิพากษ์จึงสามารถเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อมีการประเมินที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบผลได้อย่างตรงจุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาใช้การประเมินผลโดยเพื่อนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการคิดของนักศึกษา และควรมีการกำหนดให้การประเมินเพื่อนเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรจะช่วยเสริมสร้างทักษะการคิดและการตัดสินใจที่มีเหตุผลในนักศึกษา
2. หน่วยงานทางด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาเกณฑ์การประเมินผลโดยเพื่อนที่เป็นมาตรฐานและสามารถนำไปใช้ได้ ในสถาบันการศึกษาหลายแห่ง เพื่อให้การประเมินมีความสอดคล้องและมีคุณภาพ อีกทั้งควรจัดให้มีการฝึกอบรมและสนับสนุนการให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณภาพเหมาะสมสำหรับระดับอุดมศึกษา เพื่อให้การประเมินสามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินที่มุ่งเน้นกระบวนการมีความสัมพันธ์กับด้านการตัดสินใจที่มีเหตุผล สูงสุด ดังนั้นสามารถนำการประเมินในรูปแบบนี้ไปใช้ในหลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่จะช่วยพัฒนาทักษะการตัดสินใจที่มีเหตุผลได้ เพราะเป็นการประเมินที่เน้นกระบวนการช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ กระตุ้นให้เกิดการพิจารณา ข้อดีและข้อเสียของแต่ละตัวเลือกอย่างรอบคอบ ดังนั้นควรมีการบูรณาการการประเมินที่มุ่งเน้นกระบวนการ ในหลักสูตรการศึกษาของคณะต่าง ๆ โดยเฉพาะในคณะที่เน้นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เช่น คณะศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ หรือคณะมนุษยศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการตัดสินใจที่มีเหตุผล ในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ที่ได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนน มีค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการประเมินผลโดยเพื่อนแบบการประเมินตนเองร่วมกับ

เพื่อน สะท้อนให้เห็นว่า การให้คะแนนโดยเพื่อนเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลผลการประเมินที่ชัดเจนและมีเกณฑ์การวัดที่ตรงไปตรงมา ซึ่งสามารถใช้ในการปรับปรุงทักษะการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการส่งเสริมการใช้การประเมินผลโดยเพื่อนในรูปแบบการให้คะแนนในหลักสูตรต่าง ๆ โดยเฉพาะในสาขาวิชาที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจที่มีเหตุผล เช่น คณะศึกษาศาสตร์ ควรได้รับการสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประเมินผลโดยเพื่อนในกลุ่มนักศึกษาที่มีพื้นฐานการคิดเชิงวิพากษ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความเข้าใจว่าการประเมินผลโดยเพื่อนมีผลแตกต่างกันตามระดับความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้สามารถพัฒนาวิธีการประเมินที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษาทุกกลุ่ม

2. ควรมีการขยายขอบเขตการศึกษาไปยังนักศึกษาจากสาขาวิชาที่แตกต่างกัน เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือสาขาวิชาอื่น ๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลกระทบของการประเมินผลโดยเพื่อนในบริบทที่หลากหลาย ผลลัพธ์จากการศึกษานี้จะช่วยให้เข้าใจถึงความเหมาะสมของวิธีการประเมินในสาขาวิชาต่าง ๆ และวิธีการที่สามารถใช้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในบริบทต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

References

- Ardill, N. (2025). Peer feedback in higher education: student perceptions of peer review and strategies for learning enhancement. *European Journal of Higher Education*, 15(4), 696–721.
- Boud, D., Cohen, R. & Sampson, J. (2014). *Peer learning in higher education: Learning from and with each other*. New York: Routledge.
- Carless, D. & Winstone, N. (2023). Teacher feedback literacy and its interplay with student feedback literacy. *Teaching in Higher Education*, 28(1), 150–163.
- Chen, X. (2026). Developing critical thinking through scaffolded peer feedback: an action research on heuristic design. *Frontiers in Psychology*, 17, 1-12.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.)*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Facione, P. A. (2015). *Critical thinking: What it is and why it counts*. Millbrae, CA: Insight Assessment.
- Falchikov, N. (2021). The role of peer assessment in learning and teaching: A review of current research and practice. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 46(4), 581-595.
- Kanjanawasee S. (2013). *Evaluation Theory*. (7th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Lertsakulbunlue, S. & Kantiwong, A. (2024). Development of peer assessment rubrics in simulation-based learning for advanced cardiac life support skills among medical students. *Advances in Simulation*, 9, 1-14.
- Mellon, M., Van Dierdonck, H., Morjaria, L., Bracken, K. & Sibbald, M. (2024). Reflecting on peer feedback in problem-based learning. *Cureus*, 16(12), 1-20.
- Naserpour, A. & Zarei, A. A. (2021). Peer assessment in collaborative learning: Effects on speaking skills and vocabulary learning. *Language Testing in Asia*, 12(1), 1–18.

- Nicol, D. (2021). The power of internal feedback: Exploiting natural comparison processes. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 46(5), 756–778.
- Ortega-Ruiperez, B. & Correa-Gorospe, J.M. (2024). Peer assessment to promote self-regulated learning with technology in higher education: systematic review for improving course design. *Frontier Education*, 9, 1-11.
- Paul, R. & Elder, L. (2014). *Critical thinking: Tools for taking charge of your learning and your life* (3rd ed.). New Jersey: Pearson.
- Power, R. & Tanner, D. (2023). Peer assessment, self-assessment, and resultant feedback: an examination of feasibility and reliability. *European Journal of Engineering Education*, 48(4), 615–628.
- Simonsmeier, B. A., Peiffer, H., Flaig, M. & Schneider, M. (2020). Peer feedback improves students' academic self-concept in higher education. *Research in Higher Education*, 61, 706–724.
- Tai, J., Ajjawi, R., Boud, D., Dawson, P. & Panadero, E. (2022). Developing evaluative judgement in higher education: A review and synthesis. *Higher Education Research & Development*, 41(1), 1–15.
- Tang, J., Liu, G., Bai, J. & Jiang, J. (2024). The impacts of peer assessment on critical thinking competence: An epistemic network analysis. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 35(5), 100486
- Tavakol, M. & Dennick, R. (2018). Critical thinking: The development of an essential skill for healthcare professionals. *Medical Teacher*, 40(8), 854-860.
- Topping, K. J. (2017). Peer assessment: A cornerstone of active learning. *Active Learning in Higher Education*, 18(3), 151-162.
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.
- Zeng, X. & Ravindran, L. (2024). Design, implementation, and evaluation of peer feedback to develop students' critical thinking: A systematic review from 2010 to 2023. *Thinking Skills and Creativity*, 55, 1-20.
- Zhan, Y., Yan, Z., Wan, Z. H., Wang, X., Zeng, Y., Yang, M. & Yang, L. (2023). Effects of online peer assessment on higher-order thinking: A meta-analysis. *British Journal of Educational Technology*, 54, 817–835.
- Zhang, Y. & Hwang, G. J. (2024). Promoting students' critical thinking, self-efficacy and learning performance through peer assessment. *Thinking Skills and Creativity*, 52, 1-14.

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ แสงงาม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เลขที่ 2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

E-mail: jutsae@gmail.com

อาจารย์ ดร.ทรงวุฒิ วิเปลี่ยน

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตบางนา

เลขที่ 398 ถนนรามคำแหง 2 แขวงดอกไม้ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร 10250

E-mail: Songwut_vp@hotmail.com

